

DUTCH A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
NÉERLANDAIS A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
HOLANDES A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 8 May 2000 (morning)

Lundi 8 mai 2000 (matin)

Lunes 8 de mayo del 2000 (mañana)

4 hours / 4 heures / 4 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Section A: Write a commentary on one passage.
- Section B: Answer one essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Section A : Écrire un commentaire sur un passage.
- Section B : Traiter un sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres) ; les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Sección A: Escriba un comentario sobre uno de los fragmentos.
- Sección B: Elija un tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

DEEL A

Schrijf een commentaar bij een van de volgende teksten:

1. (a)

De literatuur in onze samenleving

De rol van de literatuur in onze tijd is bescheidener dan zij zou zijn geweest wanneer niet juist in de afgelopen decennia de media zo indringend de huiskamers waren binnengedrongen. De popularisering van het tv-toestel in de jaren zestig heeft met name het interview een informatiewaarde gegeven die men tot dan toe niet kende. Het
5 gesprek bleek een tekstvorm die tegelijkertijd hoge dramatische en informatieve betekenis had.

Konden literair toneel, fictioneel proza en individuele poëzie daar als reactie eigenlijk wel tegen op? De 'erkende literatuur' hield zich grotendeels afzijdig van deze ontwikkelingen. Er waren maar weinig schrijvers in het begin van de jaren zestig die op
10 hun eigen tijd reageerden.

In het onderwijs ging de letterkunde eind zestiger jaren in elk geval minder betekenen. Wat in die periode alle aandacht van politici, docenten en ouders voor zich opeiste was het streven het onderwijs toegankelijk te maken voor kinderen uit alle sociale lagen van de bevolking. Het gevolg daarvan was dat binnen het taalonderwijs steeds
15 nadrukkelijker het besef ging leven dat men lange tijd de mondelinge taalvaardigheid had verwaarloosd. Literatuur was het cultuurbezit van de betere kringen, literatuur werd 'elitair' genoemd.

Literatuuronderwijs werd zo het onderwerp van pijnlijke discussies en men vroeg zich alom meer af: wat is nou eigenlijk de functie van literatuur?

Ook in de literatuurwetenschap werd de literatuur zelf ter discussie gesteld. Wetenschappers gingen zich bezighouden met de analyse van lectuur: liefdesromannetjes, strips en verhalen uit jeugd-, dames- en familiebladen. Totdat het besef doordrong dat nu juist dit soort lectuur een sterk maatschappijbevestigend karakter had en dat het om produkten ging die gemaakt werden door een
20 kapitaalhoudend producent voor wie slechts oplagecijfers en kasgerinkel telden.

Deze decennia laten ook grote veranderingen zien in de leesgewoonten wanneer de goedkope pocket literaire en niet literaire werken bereikbaar maakt voor een veel groter publiek en wanneer vooral de jeugd steeds meer stripverhalen gaat lezen. Langzaam maar zeker wordt ook het jeugdboek serieus genomen.

Als literatuurwetenschap en onderwijs in staat zullen zijn het functioneren van literatuur, lectuur en jeugdliteratuur in onderlinge samenhang te bestuderen en te bevorderen lijkt er voor de literatuur in haar geheel veel gewonnen. Misschien dat dan de discussie over de functie van literatuur op een meer zinvolle wijze gevoerd gaat worden.

Sommigen benadrukken dat literatuur een maatschappijvernieuwend karakter moet hebben, anderen zijn tevreden wanneer een schrijver proza of gedichten schrijft die getuigen van een oorspronkelijke visie en een persoonlijke stijl. Hoe dan ook: het verschijnsel literatuur doet in elk geval een beroep op persoonlijke gedachten en emoties van elk individu. Het bestaat bij de gratie van de persoonlijke subjectieve
40 reactie van de lezer.

Uit: Wam de Moor, *De literatuur in onze samenleving*, 1979 (Bewerkt)

1. (b)

Dieren

Dieren leven bij de gratie
van het moment op elk moment:
ze bewegen
van ogenblik naar ogenblik

5 met zoveel nuttige schoonheid of
mooie nuttigheid in hun leden
dat het niet verwonderlijk is
dat goden ooit vorm aan hen ontleenden:

10 draak en slang en zonnevalk
blindengeleidehond der schimmen,
heilige kat en driewerf
heilig dansende geile bok, -

15 waarschijnlijk om hun stilte ook
die binnenste stilte der dieren
zelfs in panische vlucht
of met harde kaken, scherpe snavel,

20 het toeslaan en doden, - maar dóden, zelden
moorden zoals bij wijze van
routine mensen doen en niet laten; -
vreemd toch, de achteloos massale

moord op mens en dier bedreven
met schijnbaar rustige ogen zolang men
in hun diepten niet ziet
de stalen punt, de gifnaald van woede.

Uit: Hans Andreus, *Verspreide Gedichten*, 1976.

DEEL B

Schrijf een opstel over een van de volgende onderwerpen. Baseer je opstel op tenminste twee bestudeerde werken van Part 3 van de literatuurlijst. Verwijzingen naar andere werken zijn toegestaan maar mogen niet het hoofdbestanddeel vormen van je opstel.

20-eeuws toneel

2. (a) In het 20e-eeuws toneel is er sprake van verstoorde relaties zoals de relatie tussen twee personen of de relatie tussen het individu en zijn omgeving. Geef een beeld van deze verstoorde relaties aan de hand van tenminste twee bestudeerde werken.

of

- (b) In een modern toneelstuk gaat het niet zozeer om de handeling, de gebeurtenissen maar veel meer om een typering van de hoofdpersonen. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee toneelstukken.

Generatiekloof

3. (a) Is een generatiekloof iets natuurlijk, iets vanzelfsprekends of wordt die kloof in bepaalde situaties bewust door een van beide generaties gecreëerd? Beantwoord deze vraag aan de hand van tenminste twee romans.

of

- (b) Als er sprake is van een conflict tussen kinderen en ouders [of: tussen jongeren en ouderen] staan beide partijen tegenover elkaar. Beschrijf aan de hand van tenminste twee romans of er pogingen ondernomen worden door [een van] beide partijen om nader tot elkaar te komen en wat daarvan het resultaat is.

Humor in proza en poëzie

4. (a) Humoristische schrijvers en dichters worden vooral geïnspireerd door de alledaagse werkelijkheid. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

of

- (b) Een humoristisch tekenaar maakt karikaturen, dat wil zeggen: hij overdrijft bepaalde situaties of bepaalde eigenschappen van mensen. Herken je dit ook in de literatuur? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

Oorlog en vrede in proza en poëzie

5. (a) Oorlog gaat gepaard met gevoelens als haat, machteloosheid, angst, hoop en wanhoop. Bespreek aan de hand van tenminste twee literaire werken welke gevoelens overheersend zijn bij de hoofdpersonen.

of

- (b) De moraal, de boodschap van vele boeken over oorlog is vaak: “Dit mag nooit meer gebeuren”. Ga na aan de hand van tenminste twee gelezen werken of deze boodschap ook duidelijk herkenbaar is.

Andere landen, andere culturen als bron van inspiratie

6. (a) Het begrip ‘cultuur’ wordt sterk bepaald door de waarden en normen van een bepaalde maatschappij of samenleving. Bespreek en vergelijk aan de hand van tenminste twee literaire werken door welke waarden en normen het gedrag, het denken en voelen van de hoofdfiguren worden bepaald.

of

- (b) Een schrijver kan een bepaalde cultuur verheerlijken, maar kan er ook zeer kritisch tegenover staan. Bespreek aan de hand van tenminste twee literaire werken de houding van de schrijver ten opzichte van de cultuur die in het werk beschreven wordt.

Individu en samenleving in essays en romans

7. (a) “De sympathie van een schrijver gaat meestal uit naar het individu en niet naar de groep”. Ben je het met die stelling eens of oneens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

of

- (b) Het thema ‘vereenzaming van het individu’ komt in de literatuur heel vaak voor. De oorzaken van vereenzaming zijn verschillend. Bespreek deze oorzaken aan de hand van tenminste twee gelezen werken.
-